

วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี

สิ่งที่ท่านควรทราบ

1. โรคไวรัสตับอักเสบบีคืออะไร และป้องกันได้อย่างไร

โรคไวรัสตับอักเสบบี เกิดจากการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี โดยการสัมผัสกับเลือดหรือสารคัดหลั่งของผู้ที่ติดเชื้อผ่านทางบาดแผลบนผิวหนัง การใช้ของใช้ส่วนตัวที่ปนเปื้อนกับเลือดหรือสารคัดหลั่งต่างๆ เช่น มีดโกน แปรงสีฟัน การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้สวมถุงยางอนามัย การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และจากมารดาสู่ทารกโดยการสัมผัสกับเลือดและสารคัดหลั่งที่มีเชื้อไวรัสในขณะคลอด

การติดเชื้ออาจทำให้เกิดโรคที่มีอาการรุนแรง ตัวเหลืองตาเหลือง เบื่ออาหาร ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน เหนื่อยง่าย ปวดเมื่อยตามตัว หากร่างกายไม่สามารถกำจัดเชื้อได้ จะกลายเป็นพาหะของโรค ซึ่งนอกจากจะแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้แล้ว ยังจะมีโอกาสเกิดโรคตับแข็งและมะเร็งตับต่อไปได้ในอนาคต

โรคไวรัสตับอักเสบบี สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน หลังจากประเทศไทยให้วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบบีในเด็กแรกเกิดทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ทำให้จำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบบี และมะเร็งตับลดลงอย่างมาก

2. วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีคืออะไร

วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี ทำมาจากโปรตีนผิวของเชื้อไวรัสตับอักเสบบี วัคซีนมีความปลอดภัยและสามารถป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีได้เป็นอย่างดี หากได้รับครบถ้วนตามกำหนด

3. ใครควรได้รับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี และจะต้องให้จำนวนกี่ครั้ง

เด็กไทยทุกคนควรได้รับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีตั้งแต่แรกเกิด นอกจากนี้ควรให้วัคซีนสำหรับผู้ที่ยังไม่ติดเชื้อ (ทราบได้จากการตรวจเลือด) โดยเฉพาะหากมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ เช่น มีภรรยาหรือสามีเป็นพาหะของโรคหรืออาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้ที่เป็นพาหะ

- เด็กแรกเกิดในประเทศไทยทุกคน จะได้รับวัคซีนเข็มแรกในขณะแรกคลอด จากนั้นจะฉีดเข็มที่ 2 เมื่ออายุ 1-2 เดือน และเข็มที่ 3 เมื่ออายุ 6 เดือน

• ตั้งแต่ปี 2551 กระทรวงสาธารณสุขได้ให้วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรณ-ไวรัส

ตับอักเสบบีแก่เด็กทุกคนทั่วประเทศ โดยครั้งแรกฉีดวัคซีนไวรัสตับอักเสบบี เมื่อแรกเกิด และฉีด

วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรณ-ไวรัสตับอักเสบบี เมื่ออายุ 2, 4 และ 6 เดือน

- ผู้ที่ควรได้รับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี เด็กทุกคนที่ไม่ได้ฉีดตั้งแต่แรกเกิด

ควรฉีดวัคซีนทันทีที่มีโอกาส โดยฉีด 3 ครั้ง ที่ 0, 1-2 เดือน และ 6-12 เดือน โดยทั่วไปในเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 10 ปี) ไม่จำเป็นต้องตรวจเลือดก่อนฉีดวัคซีน แต่ในเด็กโตที่อายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไปและผู้ใหญ่ควรตรวจเลือดก่อนเพื่อดูว่ามีภูมิคุ้มกันก่อนฉีดวัคซีนหรือไม่ เนื่องจากบางรายอาจเคยติดเชื้อและมีภูมิคุ้มกันโรคแล้วตามธรรมชาติหรืออาจเป็นพาหะของโรค ซึ่งทั้งสองกรณีจะไม่ได้รับประโยชน์จากการฉีดวัคซีน

วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี สามารถให้พร้อมกับวัคซีนอื่นๆ ได้ในวันเดียวกัน และปัจจุบันมีวัคซีนชนิดรวมเข็มกับวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรณชนิดไร้เซลล์ วัคซีนโปลิโอชนิดฉีดและวัคซีนป้องกันโรคจากเชื้ออหิว

4. ใครไม่ควรรับหรือควรเลื่อนการรับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี

ผู้ที่ไม่ควรรับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี คือ

- ผู้ที่เคยมีปฏิกิริยาแพ้รุนแรงต่อวัคซีนนี้มาก่อน
- หากมีไข้หรือเจ็บป่วยควรเลื่อนการรับวัคซีนไปก่อน

กรณีเป็นหวัดเล็กน้อย ไม่มีไข้ สามารถรับวัคซีนได้

5. อาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นหลังรับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี

วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี หลังฉีดอาจมีอาการปวด บวมบริเวณที่ฉีด หรือมีไข้ต่ำๆ อาการมักเริ่มราว 3-4 ชั่วโมงหลังฉีดและเป็นไม่เกิน 24 ชั่วโมง

การดูแลรักษาอาการข้างเคียง หากปวด บวมบริเวณที่ฉีดให้ประคบด้วยผ้าเย็น หากมีไข้ให้รับประทานยา ลดไข้ในขนาดที่เหมาะสม หากอาการข้างเคียงเป็นรุนแรง หรือเป็นมาก ควรรีบปรึกษาแพทย์ทันที และบอกอาการให้แพทย์ทราบโดยละเอียด

แม้ว่าจะมีอาการข้างเคียงเกิดขึ้นได้บ้าง แต่ประโยชน์ในการป้องกันโรคจากวัคซีนมีมากกว่า รวมทั้งมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอันตราย หากไม่ฉีดวัคซีน

6. วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีอยู่ในแผนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่ และใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าวัคซีน

วัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบี อยู่ในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นเด็กทุกคนสามารถรับวัคซีนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ หรือสถานพยาบาลที่เป็นต้นสังกัดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

7. เด็กจำเป็นต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีหรือไม่

เด็กทุกคนที่ไม่เคยมีปฏิกิริยาแพ้รุนแรงต่อวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบบีควรรับวัคซีนนี้

8. มีสิ่งที่ต้องปฏิบัติอื่นๆ หรือไม่

ผู้ปกครองควรพาเด็กมารับวัคซีนตามกำหนดเวลาที่แพทย์แนะนำเสมอ ในกรณีที่ไม่สามารถมารับวัคซีนได้ตามที่กำหนด ควรรีบมารับทันทีที่ทำได้

ผู้ปกครองควรเฝ้าสังเกตอาการของเด็กในสถานพยาบาลที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 30 นาที จึงพาเด็กกลับบ้าน และควรสังเกตอาการที่บ้านด้วย หากเด็กมีอาการข้างเคียงภายหลังจากการได้รับวัคซีน ผู้ปกครองควรรายงานให้แพทย์ทราบทุกครั้งก่อนการรับวัคซีนครั้งต่อไป

ผู้ปกครองควรเก็บบันทึกการรับวัคซีนของเด็กไว้ตลอดไป เพื่อเป็นหลักฐานว่าเด็กมีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคได้บ้างแล้ว

หากมีข้อสงสัยควรปรึกษาแพทย์

เอกสารแนะนำความรู้เกี่ยวกับวัคซีนสำหรับประชาชน

โดย สมาคมโรคติดเชื้อในเด็กแห่งประเทศไทย ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข